

Samledokument for enighet mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre om Nærpolitireformen

Prop. 61 LS

(2014–2015)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i politiloven mv.
(trygghet i hverdagen – nærpolitireformen)

Dette dokumentet inneholder de felles komitemerknadene fra våre respektive partier. Venstre er ikke representert i Justiskomiteen. Derfor står de ikke omtalt i den løpende teksten. **Venstre stiller seg bak all tekst og alle forslag i dette dokumentet**

Innholdsfortegnelse

Politidirektoratets oppgaver og ansvar	3
Nærpoliti.....	4
Lokal struktur med lokal forankring	6
Kultur og ledelse.....	9
Etterforskning.....	12
Sokkelansvar	14
110-sentraler	15
Andre temaer	16
Struktur.....	17
Felles forslag, samlet	18

Politidirektoratets oppgaver og ansvar

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at Politidirektoratets hovedoppgaver er etatsstyring og faglig ledelse, derunder har Politidirektoratet et helhetlig ansvar for strategisk fagutvikling, styring, oppfølging og utvikling av politidistriktene og politiets særorganer.

Politidirektoratets oppgaver innebærer å:

1. Gi faglig og administrativ støtte til politidistriktene
2. Sikre likeverdige polititjenester i hele landet så langt det er mulig
3. Stille ambisiøse og realistiske krav og forventninger til distriktenes tjenesteproduksjon
4. Sørge for erfaringslæring på tvers av distriktsgrensene
5. Iverksette nødvendige tiltak når enkelte politidistrikt underpresterer.

Disse medlemmer vil understreke at Politidirektoratets rolle er å lede og samordne politiet innenfor de rammer Storting og regjering setter opp, ikke å utvide disse rammene ved å tilta seg flere oppgaver. Disse medlemmer er kjent med at det er nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra Justisdepartementet og Politidirektoratet som skal gjennomgå de to organers roller, ansvar og samarbeidsrutiner. Disse medlemmer forutsetter at vesentlige endringer eller eventuelle nye oppgaver til Politidirektoratet, skal skje som en følge av et politisk vedtak.

Disse medlemmer viser til at politiets samlede ressurser skal prioriteres slik at de i størst mulig grad bidrar til tjenesteproduksjon i nærmiljøene og politidistriktene, og ikke sentraliseres.

Disse medlemmer viser videre til at Politidirektoratets viktigste oppgave er å gi faglig og administrativ støtte til politidistriktenes arbeid, slik at de kan løse oppgavene selv. Disse medlemmer understreker hovedlinjene for norsk politi hvor det operative ansvaret ligger i politidistriktene og særorganene.

Disse medlemmer viser til Gjørsv-kommisjonens anbefaling nr. 17 der det står: «Det bør etableres en nasjonal politioperativ sentral som en skalerbar del av operasjonssentralen i Oslo, for å muliggjøre en koordinert samhandling av en hendelse som finner sted i flere distrikter eller overskrider kapasiteten til det enkelte distrikt». Disse medlemmer mener det er avgjørende at det er klare og tydelige retningslinjer for hvordan nasjonale kriser skal håndteres. Disse medlemmer ber regjeringen i løpet av 2015 legge frem en sak til Stortinget med forslag om nasjonal kriseledelse, og klargjøre roller og ansvar, samt avklare hvordan Regjeringen vil forholde seg til Gjørsv-kommisjonens anbefaling om en skalerbar nasjonal operasjonssentral. Disse medlemmer mener at en eventuell nasjonal operasjonssentral er noe mer og noe annet enn situasjonssenteret i Politidirektoratet.

Forslag:

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2015 legge frem en sak med forslag om nasjonal kriseledelse, og klargjøre roller og ansvar, samt avklare hvordan Regjeringen vil forholde seg til Gjørsv-kommisjonens anbefaling om en skalerbar nasjonal operasjonssentral.

Nærpoliti

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti understreker at målet med politireformen er å skape et nærpoliti som er operativt, synlig og tilgjengelig, og som har kapasitet og kompetanse til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger, og sikre innbyggernes trygghet.

Disse medlemmer vil understreke at lokal forankring, tett kontakt med nærmiljøene og godt samarbeid med kommunale myndigheter er en forutsetning for politiets legitimitet og autoritet.

Disse medlemmer mener et nærpoliti skal være et politi som:

- Er lokalt tilstedeværende
- Har god lokalkunnskap
- Har en bred kontaktflate mot lokalsamfunn og innbyggere
- Vektlegger og balanserer forebygging, ordenstjeneste, etterforskning og beredskap

Disse medlemmer understreker at nærpolitiet skal være lokalt forankret. De utgjør politiets ytterste ledd. Nærpolitiet er i de fleste tilfeller den etaten innbyggerne møter i situasjoner som oppleves truende, farlig eller krenkende. Det er derfor avgjørende at dette leddet har ressursene, kompetansen og kvaliteten som trengs for å være aktivt tilstede der folk er og situasjonen oppstår.

Disse medlemmer understreker at forebygging er det beste verktøyet for å forhindre kriminalitet. Utformingen av den lokale strukturen har avgjørende betydning for politiets evne til å drive god forebygging, ordenstjeneste, etterforskning og sikre den lokale beredskapen. Disse medlemmer viser til de ti grunnprinsippene for politiet som ble etablert i Stortingsmelding nr. 42 (2004-2005). Disse viktige prinsippene legger grunnlaget for hvilket politi vi skal ha. Disse grunnprinsippene er:

1. Politiet skal avspeile samfunnets idealer.
2. Politiet skal ha et sivilt preg.
3. Vi skal ha et enhetspoliti.
4. Politiet skal være desentralisert.
5. Politimannen skal være en generalist.
6. Politiet skal virke i samspill med publikum.
7. Politiet skal være integrert i lokalsamfunnet.
8. Politiet skal ha bred rekruttering.
9. Politiet skal prioritere mellom sine oppgaver og legge hovedvekten på forebyggende virksomhet.
10. Politiet skal være underlagt effektiv kontroll fra samfunnets side.

Det er etter komiteens mening viktig å satse offensivt på forebyggende tiltak, hvor samarbeid mellom ulike aktører, som politi, frivillige organisasjoner, kommune og næringsliv står sentralt. Det lokale politiet skal ha tett kontakt med andre offentlige etater, næringslivet og innbyggerne. Det danner grunnlag for tillit og trygghet mellom innbyggere og politi.

Disse medlemmer understreker at en arbeidsform basert på informasjonsdeling på tvers av etater er viktig å ta vare på og å videreutvikle, særlig dersom antall tjenestesteder blir redusert, fordi den både

Dette dokumentet inneholder de felles komitemerknadene fra våre respektive partier. Venstre er ikke representert i Justiskomiteen. Derfor står de ikke omtalt i den løpende teksten. **Venstre stiller seg bak all tekst og alle forslag i dette dokumentet**

bidrar til økt legitimitet og økt trygghet. Politiets kunnskap om lokalbefolkningen, geografi og infrastruktur er etter komiteens mening en avgjørende ressurs for å løse politiets oppgaver best mulig. Det styrker evnen til å forebygge små og store hendelser, og det styrker beredskapsevnen, ved at det lokale politiet benytter lokalkunnskapen i planlegging og gjennomføring av aksjoner og kan dele denne informasjonen med andre politienheter, øvrige nødetater, samt frivillige beredskapsorganisasjoner. Særorganene og distriktsnivået må styrke evnen til å ta i bruk denne særskilte kunnskapen som det lokale leddet har.

Komiteens mener det er viktig å etablere arbeidsformer som sikrer politiets lokale forankring, også under og etter omstruktureringer. Disse medlemmer peker på at dette blant annet innebærer at:

- Alle kommuner skal ha en politikontakt. Politikontaktens arbeid skal utføres i kommunen vedkommende er kontakt for. Dette vil være et viktig kontaktpunkt mellom politiet, publikum og de ulike aktørene i den enkelte kommune også der man ikke har egne tjenestesteder. Politikontaktene skal ha en eller flere dager i uken der de er til stede i kommunene der det ikke er tjenestested
- Politiet og kommunene skal utvikle forpliktende handlingsplaner slik at befolkningen er sikret en helhetlig forebyggende tjeneste i sitt lokalsamfunn
- Kommunens politivedtekter skal være et aktivt verktøy for å ivareta forebygging og trygge lokalsamfunn
- Politiråd skal være etablert i alle kommuner. Politiets representanter i politirådene skal ha mandat til å forplikte politiet. Rådene skal utvide sitt virkemiddelapparat, inspirert av SLT-rådenes tette samarbeid med kommunale virkemidler
- Frivillige beredskapsorganisasjoner skal inkluderes i kommunens og politiets beredskapsplanlegging og evalueringsrutiner
- Det etableres minst et årlig møte mellom ordførerne og politiet på geografisk driftsenhetsnivå. De som møter på vegne av politiet skal ha mandat til å forplikte politiet. Møtene skal blant annet omhandle kriminalitetsbildet og ressursutnyttelse
- Det forebyggende arbeidet må forankres på ledelsesnivå i det enkelte politidistrikt. Hvert politidistrikt må ha en fagleder/visepolitimester som har ansvar for forebygging for å sikre at forebygging implementeres i politiets strategiske arbeid

Lokal struktur med lokal forankring

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at en god prosess har betydning for kvaliteten på sluttresultatet. Det er derfor viktig at ny, lokal struktur også innebærer lokalt medeierskap og at politiet har god kjennskap til lokale forhold og utfordringer. Dette bidrar til legitimitet og trygghet hos befolkningen.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at tjenestestedsstrukturen har politisk forankring og at eventuelle endringer er et politisk ansvar.

Disse medlemmer viser til Politidirektoratets fullmakter til å fastsette lokal driftsenhets- og tjenestedsstruktur, slik de er beskrevet i Prop. 61 LS (2014-15).

Disse medlemmer vil understreke at fullmaktene krever nødvendig lokal forankring. I de tilfeller hvor det er lokal uenighet kan berørte kommuner klage til justis- og beredskapsdepartementet.

Disse medlemmer slutter seg til proposisjonen, om at antall tjenestesteder bør reduseres, men ikke så mye som i politianalysens anslag.

Et løfte til innbyggerne:

Innbyggerne skal vite hva de får og hva et «nærpoliti» vil bety i praksis for deres lokalsamfunn.

Disse medlemmer viser til kriteriene for ny tjenestedsstruktur som fremgår av Prop. 61 (2014-15) punkt 5.3 og mener at det i tillegg skal legges til følgende kriterier for gjennomføring av endringer i tjenestedsstrukturen:

- Hva innbyggerne skal få av tjenester etter endringene, og hvordan, skal legges frem skriftlig for kommunestyrene, dersom kommunen ønsker det. Politimesteren skal utarbeide dokumentet
- Dokumentet skal være realistisk og tydelig, med vekt på hvordan det forebyggende arbeidet skal ivaretas, hvilken beredskap innbyggerne kan forvente og hvordan politiet vil sikre tett kontakt med bl.a. lokale, frivillige beredskapsorganisasjoner
- Dokumentet må være utformet presist nok til at det er mulig å evaluere sluttresultatet
- Alle berørte kommuner skal gis mulighet til å komme med en uttalelse om dokumentet. Uttalelsen skal tillegges vekt ved en eventuell klage

Disse medlemmer understreker at kriteriene er minimumskriterier. Det er rom for lokale tilpasninger utover dette. Prosessen skal gi politiet og innbyggerne forutsigbarhet og sikre et best mulig sluttresultat.

Sterkere lokalt medeierskap

Lokale folkevalgte skal sikres medvirkning i de lokale prosessene.

Disse medlemmer vil understreke kommunenes innflytelse over endringsprosessene rundt tjenestestedsstrukturen og mener at:

Dette dokumentet inneholder de felles komitemerknadene fra våre respektive partier. Venstre er ikke representert i Justiskomiteen. Derfor står de ikke omtalt i den løpende teksten. **Venstre stiller seg bak all tekst og alle forslag i dette dokumentet**

- Det opprettes en styringsgruppe som blant annet skal utforme mandat for arbeidet med endringsprosessen og godkjenne plan for å involvere lokalsamfunnene. Styringsgruppen skal gi føringer til arbeidet med, og bidra til gjennomføringen av prosessen knyttet til endringer av tjenestestedsstrukturen. De skal gi skriftlig anbefaling om tjenestestedsstrukturen til politimesteren, som har ansvaret overfor Politidirektoratet. Styringsgruppen ledes av politiet og skal som et minimum bestå av representanter for politimesteren og ha representasjon fra de berørte kommunene
- Styringsgruppens arbeid skal være offentlig tilgjengelig

Disse medlemmer viser også til muligheten for åpne møter rundt endring av tjenestestedsstrukturen, slik at befolkningen får nødvendig informasjon og styringsgruppene får et bredest mulig spekter av innspill.

Bedre kunnskapsgrunnlag for endringene

Endringene må bygge på informasjon som ivaretar forholdet mellom forebygging og beredskap. Politimesteren har ansvar for å utarbeide risiko- og sårbarhetsvurderinger for hele politidistriktet og for eventuelle endringer i lokal tjenestedsstruktur.

- Risiko- og sårbarhetsvurderingen skal være utgangspunktet for styringsgruppens forslag om endringer i tjenestestedsstrukturen. Beredskap og evne til forebygging skal vektlegges
- En ugradert versjon av vurderingene skal være offentlig tilgjengelig

Fagmiljøer i alle deler av landet

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at kompetanse og politikraft spres i det enkelte politidistrikt og at dette ikke bare sentraliseres nært politimesteren. Disse medlemmer viser til at flere politidistrikter allerede har godt fungerende driftsenhetene som er tilpasset geografiske forhold, bosetting mv, og legger til grunn at dette hensyntas når nærpolitireformen skal iverksettes.

Disse medlemmer ber departementet sikre at kommunene skal kunne uttale seg om geografiske endringer av driftsenhetenes ansvarsområder og eventuelle endringer i lokaliseringen av driftsenhetene.

Evaluering, læring og korrigerende av kurs

Disse medlemmer legger vekt på at innbyggerne skal være sikret at tilsiktet sluttresultat blir oppnådd, og at det er politiet som har ansvaret for gjennomføring og resultat.

Disse medlemmer mener det er viktig at det foretas en evaluering av tjenestestedsstrukturen 4 år etter at denne er gjort gjeldende. I denne forbindelse må det legges til rette for at evalueringsrapporten kan behandles i kommunestyret og at det klart fremgår om forutsetningene for strukturendringen er oppfylt.

Disse medlemmer understreker at dersom sluttresultatet ikke er oppnådd etter evaluering, er det politimesterens plikt å påse at ressurser disponeres slik at resultatet kan oppnås.

Dette dokumentet inneholder de felles komitemerknadene fra våre respektive partier. Venstre er ikke representert i Justiskomiteen. Derfor står de ikke omtalt i den løpende teksten. **Venstre stiller seg bak all tekst og alle forslag i dette dokumentet**

Klageadgang

Kommuner kan klage på endringer i tjenestestedsstrukturen til Justis- og beredskapsdepartementet gjennom vedtak i kommunestyret. Alle berørte kommuner skal kunne klage på vedtak om endringer i tjenestestedsstruktur.

Hvis de prosessuelle minimumskravene ikke er ivaretatt, skal dette tillegges avgjørende vekt i klagebehandlingen.

Ved klagebehandlingen skal også kvaliteten på arbeidet med det ønskede sluttresultatet som er lagt frem for kommunene i forkant, og andre forhold som har betydning for helheten i politiets lokale tilgjengelighet, kunne vektlegges. Dette i tillegg til kriteriene i Prop. 61 (2014-15) punkt 5.3.

Klagen skal ha oppsettende virkning.

Kultur og ledelse

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil understreke at kultur og ledelse er et svært viktig tema i utviklingen av framtidens politi. I Gjørsv-kommisjonens rapport kom det tydelig fram at kultur, holdninger og ledelse var avgjørende for de delene av politiets håndtering som gikk bra, og de som gikk dårlig. En av kommisjonens viktigste anbefalinger var at det bør settes i gang et systematisk arbeid med å styrke grunnleggende holdninger og kulturen i politiet knyttet til risikoerkjennelse, gjennomføringsevne, samhandling, IKT-utnyttelse og resultatorientert lederskap. Det har også kommet fram en rekke andre saker det siste året som viser at politiet har utfordringer knyttet til kultur og ledelse. Det er derfor avgjørende at alle ledd i politiet arbeider målrettet for å forbedre seg på disse områdene framover.

Disse medlemmer legger til grunn at forbedring av kultur og ledelse må gjennomsyre hele etaten, og være en prioritert oppgave i politireformen. Svak intern kultur kan påvirke både strategiske valg, prioriteringer, håndtering av interne varslere og være hemmende for utviklingen av nye ideer og arbeidsmåter. Mange forskere har påpekt ledernes rolle i utviklingen av god organisasjonskultur. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å styrke arbeidet med å utdanne gode ledere i politietaten, både lokalt, regionalt og nasjonalt. Ledere i politiet bør ha kompetanse om hvordan kultur påvirker etaten, og hvordan kultur skapes og endres. En nordisk mastergrad i politiledelse og økt bruk av desentralisert lederutdanning på alle nivå vil være gode tiltak for å styrke lederkompetansen i hele etaten.

Disse medlemmer viser til Gjørsv-kommisjonens rapport hvor det blant annet heter: «Lærdommene fra det som sviktet, må være å peke på hvordan ledelse og organisasjoner kan sette enkeltpersoners bedre i stand til å treffe riktige beslutninger under usikkerhet. Et menneskes handlinger påvirkes i stor grad av hvordan det er lagt til rette for at oppgavene faktisk kan løses på en god måte. I omgivelsenes jakt på syndebukker er det lett å glemme at mangelfulle systemer kan føre til at enkeltpersoner eksponeres for å gjøre skjebnesvangre feil. Oppmerksomheten må være på trening, opplæring, øvelser og veiledning – og valg av gode ledere. Avslutningsvis trekker vi fram to forhold som kan gi grunnlag både for ettertanke og inspirasjon. Det første gjelder viktigheten av å si ifra. [...] Det andre gjelder personlig initiativ og engasjement.» Disse medlemmer mener det er viktig at det igangsettes et systematisk arbeid for å etablere en slik kultur i hele politietaten.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at arbeidet med kultur og ledelse bygger på forskning og tilgjengelig kunnskap på feltet, og hente erfaring og inspirasjon fra lignende arbeid i andre land. Det er derfor interessant og blant annet se på prosjektet som ble gjennomført i Lausanne i Sveits der man oppnådde vesentlige forbedringer både i den interne kulturen og innbyggernes forhold til politiet.

Disse medlemmer vil videre peke på noen viktige utfordringer knyttet til etterforskning og ledelse. Rapporten etter den såkalte Monika-saken påviser blant annet mangelfull etterforskningsledelse og kritikkverdig håndtering av interne varslere. I Politidirektoratets rapport «Etterforskningsarbeid i politiet 2013» pekes det på rekrutteringssvikt til etterforskningsfaget, stor gjennomtrekk, lav status og manglende sertifisering og etterutdanning. Disse medlemmer mener derfor det er behov for å heve statusen til etterforskningsfaget, og at dette må være en viktig del av arbeidet med kultur og ledelse fremover.

Dette dokumentet inneholder de felles komitemerknadene fra våre respektive partier. Venstre er ikke representert i Justiskomiteen. Derfor står de ikke omtalt i den løpende teksten. **Venstre stiller seg bak all tekst og alle forslag i dette dokumentet**

Disse medlemmer viser til at håndteringen av seksualforbrytelser er et av flere eksempler på at kultur og ledelse kan påvirke prioriteringene i politiet og kvaliteten på etterforskningen og viser i denne sammenheng til pkt.5.5 i proposisjonen hvor dette står nærmere omtalt.

Disse medlemmer legger til grunn at forventningene til samfunnsoppdraget blir balansert lokalt og nasjonalt i oppgaveløsningen.

Disse medlemmer legger til grunn at politiet skal være en lærende organisasjon der det ved erfarte avvik skal iverksettes tiltak for å nå oppsatte mål. Dette arbeidet skal følges opp tett.

Disse medlemmer er kjent med at det utføres mye godt lederskap og at det er igangsatt flere gode utviklingsprosesser i politiet. Det er behov for å forankre noen av disse prosessene politisk.

På bakgrunn av dette ber disse medlemmer regjeringen følge opp følgende konkrete punkter for å bedre kultur, ledelse og holdninger i politiet:

- Påse at underliggende etat utvikler spesifikke krav til ledelseskompetanse i politiet på alle nivåer, inkludert politimestre
- Innføre faste evalueringsråd på tvers av blålysetatene.
- Påse at de frivillige beredskapsorganisasjonene inkluderes i politiets lokale planleggings- og evalueringsrutiner.
- Utrede hvordan det kan legges til rette for felles treffpunkter for blålysetatene allerede i grunnutdanningen ved PHS.
- Legge til rette for at også personer med annen utdanning enn politihøyskolen kan få videre- og etterutdanningstilbud ved PHS.
- Legge til rette for at ledere i politiet kan få tilbud om å delta i en mentorordning med mentorer fra politiet, andre offentlige etater eller næringslivet. Det bør vurderes hvorvidt mentorene kan få faglig støtte og oppfølging fra PHS.
- Tettere samarbeid mellom POD og PHS basert på Plattform for lederskap og relevant «best praksis» fra internasjonalt arbeid.
- Ta initiativ til et tettere samarbeid mellom PHS og andre utdanningsinstitusjoner for å sikre utvikling og god forståelse av politiets rolle i det moderne samfunnet, samt krisehåndtering og beredskap.
- Legge til rette for at nåværende ledere, og fremtidige ledere, i politiet kan ta lederutdanning. Dette må gjerne desentraliseres slik at den kan tas i det enkelte politidistrikt.
- Ta initiativ overfor øvrige nordiske land med sikte på å etablere en nordisk mastergrad i politiledelse.
- Sørge for at etableres faste møtepunkter for kunnskapsdeling og læring mellom politimestrene, PHS og POD.
- Etablere rutiner for oppfølging av politidistrikt som ved tilsyn avdekkes å ha avvik
- Vurdere å etablere en enhet i hvert politidistrikt som evaluerer tidligere straffesaker med det formål å gjøre straffesaksbehandlingen sterkere, samt innspillet om å etablere en funksjon som bidrar til å gi kritiske innspill til pågående etterforskninger, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Dette dokumentet inneholder de felles komitemerknadene fra våre respektive partier. Venstre er ikke representert i Justiskomiteen. Derfor står de ikke omtalt i den løpende teksten. **Venstre stiller seg bak all tekst og alle forslag i dette dokumentet**

- Sikre at det er egne og sterke fagmiljøer på menneskehandel, vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep i alle distrikter i forbindelse med gjennomføringen av politireformen.

Disse medlemmer understreker at det må legges til rette for forskning på gjennomføring og effekter av nærpelitireformen.

Disse medlemmer ber departementet foreta en foreløpig evaluering av arbeidet med ledelse, kultur og holdninger i politiet i 2017, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. I denne evalueringen skal også de ovenstående punktene inkluderes og vurderes.

Forslag:

Stortinget ber regjeringen foreta en foreløpig evaluering av arbeidet med ledelse, kultur og holdninger i politiet i 2017, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Etterforskning

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti stiller seg bak beskrivelsen i proposisjonen om at det foreligger betydelige svakheter på straffesaksområdet, og er enige med regjeringen i at det er behov for tiltak dersom man skal oppnå bedre resultater i etterforskningen og straffesaksarbeidet i fremtiden. Disse medlemmer mener det er behov for tiltak som hever kvaliteten i straffesaksarbeidet og som legger til rette for kunnskapsbasert etterforskning.

Disse medlemmer vil sterkt understreke betydningen av god fagledelse innen etterforskningsfeltet. Dette skal ivareta både effektiv kriminalitetsbekjempelse og god rettssikkerhet. Disse medlemmer vil spesielt peke på at det etableres arbeidsformer og rutiner som ivaretar klare ansvarsforhold og gode kontrollprosedyrer. Videre understreker Disse medlemmer at det er et lederansvar å legge til rette for systematisk læring og erfaringsutveksling innen etterforskningsfeltet.

Disse medlemmer vil videre trekke frem at det er behov for at det etableres karriereveier for de som jobber med etterforskning. Det er i dag utfordringer knyttet til blant annet rekruttering av etterforskere, lønnsgap mellom operativt politi og etterforskere og høyt arbeidspress på etterforskning. Samtlige fagorganisasjoner i politiet har trukket frem denne utfordringen. Riksadvokaten, Politijuristene og NTL trekker videre frem behovet for økt bruk av sivile med faglig relevant bakgrunn i etterforskningen, også av hverdagskriminalitet. Disse trekker også frem behovet for mer trening på etterforskningsfeltet. Dette er innspill disse medlemmer slutter seg til.

Disse medlemmer vil videre peke på noen viktige utfordringer knyttet til etterforskning og ledelse. Riksadvokatens rapport av 9. februar 2015, etter den såkalte Monika-saken (Monika Sviglinskajas dødsfall i 2011), påviser blant annet mangelfull etterforskningsledelse og kritikkverdig håndtering av interne varslere. I Politidirektoratets rapport «Etterforskningsarbeid i politiet 2013» pekes det på rekrutteringssvikt til etterforskningsfaget, stor gjennomtrekk, lav status og manglende sertifisering og etterutdanning. Disse medlemmer mener derfor det er behov for å heve statusen til etterforskningsfaget, og at dette også må være en viktig del av arbeidet med kultur og ledelse fremover.

Disse medlemmer vil særlig framheve innspillene fra Norges Juristforbund om at det etableres en enhet i hvert politidistrikt som evaluerer tidligere straffesaker med det formål å gjøre straffesaksbehandlingen sterkere, samt innspillet om å etablere en funksjon som bidrar til å gi kritiske innspill til pågående etterforskninger. Begge deler bidrar til konkret læring og kvalitetsheving, i tillegg til å bidra til en kultur for læring, takhøyde og åpenhet, ved at enheten og funksjonen fremheves som positive og ønskelige. Etablerte ansvarslinjer i etterforskningen skal ikke berøres av slike kontrollfunksjoner.

Disse medlemmer vil også understreke at Riksadvokatens prioriteringer på etterforskningsområdet etterleves og at tilsynsrapporter fra statsadvokater blir fulgt opp. Disse medlemmer anser unnlatelser på disse feltene som svært alvorlige. Disse medlemmer forventer at departementet etablerer rutiner for oppfølging av politidistrikt som har avvik, for eksempel ved at politimester og riksadvokatens representant sammen konkluderer med hva de konkrete oppfølgingspunktene skal være for å fjerne avviket.

Dette dokumentet inneholder de felles komitemerknadene fra våre respektive partier. Venstre er ikke representert i Justiskomiteen. Derfor står de ikke omtalt i den løpende teksten. **Venstre stiller seg bak all tekst og alle forslag i dette dokumentet**

Disse medlemmer vil peke på at arbeidet med ny straffeprosesslov er en anledning til å ta opp de nevnte utfordringene, og bidra til å heve kvaliteten i etterforskningen og styrke innbyggernes rettssikkerhet. Disse medlemmer forventer at det blir gjort.

Særlig om vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep

Disse medlemmer er positiv til at proposisjonen fremhever at: "Politidistriktene skal sikre god forebygging og etterforskning av saker om vold i nære relasjoner, saker om seksuelle overgrep, saker om menneskehandel." Disse medlemmer støtter at disse sakene trekkes frem særskilt og mener det er behov for at det opprettes egne fagmiljøer i distriktene som er dedikerte til å forebygge og etterforske disse sakene for å sikre at intensjonene om økt kvalitet i disse sakene ivaretas.

Disse medlemmer ber regjeringen sørge for tilstrekkelig god kompetanse i førstelinjen angående vold i nære relasjoner og voldtekt.

Disse medlemmer viser til at håndteringen av seksualforbrytelser er et av flere eksempler på at kultur og ledelse kan påvirke prioriteringene i politiet og kvaliteten på etterforskningen. Disse medlemmer viser til politiets egen rapport «Politiets etterforskning av seksuelle overgrep» (2015), der det konkluderes med at seksuallovbrudd i en del tilfeller nedprioriteres til fordel for mindre alvorlige saker, på tross av Riksadvokatens ønske om at etterforskning av alvorlige seksuallovbrudd skal prioriteres og behandles raskt. Evalueringen viser at det ikke finnes nasjonale, konkrete måltall innen seksuallovbrudd, samtidig som det finnes konkrete saksbehandlingsfrister for mindre alvorlige saker, og at det er kombinasjonen av disse to tingene gjør at kriminalitetsområder med konkrete måltall i en del tilfeller prioriteres foran seksualforbrytelser.

Forslag:

Stortinget ber regjeringen sørge for en nasjonal handlingsplan for et løft av etterforskningsfeltet.

Sokkelansvar

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ønsker at ansvaret for kontinentalsokkelen fortsatt skal deles mellom fire politidistrikter og at dagens lokalisering opprettholdes. Ansvaret for kontinentalsokkelen er i dag delt i fire mellom Rogaland, Nordmøre og Romsdal, Helgeland og Troms politidistrikter. Disse medlemmer går inn for at dagens ansvarsgrenser opprettholdes, og at disse fire ansvarsområdene overtas av de nye politidistriktene Sør-Vest, Møre og Romsdal, Nordland og Troms, på samme vilkår som under dagens organisering.

110-sentraler

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti legger vekt på at det er et mål å samlokalisere nødmeldingssentralene for brann og politi i samme bygg, og slik at de dekker de samme geografiske områdene. Disse medlemmer understreker at det må settes av tid til en god prosess før endelig beslutning om tidspunkt for samlokalisering tas. Disse medlemmer påpeker at det er viktig å forankre og skape lokalt medeierskap til sluttresultatet. Det innebærer at eierne av 110-sentralene involveres og sikres medeierskap i prosessen med samlokaliseringen.

Disse medlemmer viser til at det finnes 110-sentraler som vil bli nedlagt med ny struktur. Disse medlemmer ber regjeringen utforme en kompensasjonsordning som ivaretar kommuner som har investert i nye nødmeldesentraler etter 2010, og komme tilbake til Stortinget med forslag til en slik ordning på egnet måte.

Disse medlemmer konstaterer at planleggingsarbeidet om samlokalisering av sentralene en del steder er i gang. Disse medlemmer ser det som naturlig at 1-3 sentraler samlokaliseres i 2016 for å høste erfaring både mht. praktiske løsninger og økonomi. Sentralene som samlokaliseres i 2016 må være etter lokal samtykke.

Disse medlemmer viser til at Brannstudien, rapport fra en arbeidsgruppe i nedsatt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, anbefaler at nødmeldesentralene for brann minimum må dekke et befolkningsgrunnlag på 400.000 personer. I dag er det 18 nødmeldesentraler for brann.

Disse medlemmer legger til grunn at fremdriftsplanen for samlokaliseringen inneholder flere elementer som til sammen betyr at det vil være ulik fremdrift i de forskjellige politidistriktene.

Disse medlemmer viser til at først når beslutning om hovedsetene er tatt, at man endelig kan man beregne tiltak som må gjennomføres for å realisere samlokaliseringen. Disse medlemmer viser også til at departementet opplyser at det er praktisk mulig å gjennomføre samlokalisering av alle 12 innenfor en 3-års periode, men at det vil være krevende å forplikte seg til å slutføre alle samlokaliseringsprosessene innenfor en slik tidsramme. Disse medlemmer bemerker at det likevel ikke er ønskelig å haste gjennom denne prosessen, men viktig å forankre og skape lokalt medeierskap til sluttresultatet. Det innebærer at samlokaliseringene må være forankret hos eierne av 110-sentralene, som er kommunene.

Forslag:

Stortinget ber regjeringen utforme en kompensasjonsordning for 110-sentraler som blir nedlagt med ny struktur, og komme tilbake til Stortinget med forslag til en slik ordning på egnet måte.

Andre temaer

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ber regjeringen følge opp følgende konkrete punkter:

- Utarbeide fremdriftsplan for Nasjonalt Beredskapssenter senest i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2016.
- Utarbeide beredskapsavtaler om bruken av landets samlede helikopterkapasitet.
- Sikre til enhver tid en oversikt over tilgjengelige beredskapsressurser som finnes hos frivillige organisasjoner, HRS, brann- og redningsvesenet.
- Ta en gjennomgang av bruk av måltall i politiet for å sikre at de ikke fører til en skeiv prioritering av saker i politiet.
- Sikre at politiet utover Merverdiprogrammet tar i bruk IKT og digitale hjelpemidler, også ved publikumskontakt.

Disse medlemmer viser til politiloven § 2 pkt.6 om politiets plikt til å samarbeide med andre myndigheter og organisasjoner som er tillagt politiets virkefelt, og understreker viktigheten av at man følger opp dette gjennom regelmessig og systematisk kontakt.

Struktur

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at det i proposisjonen etableres 12 politidistrikter. Disse medlemmer gjør følgende endringer i grensene mellom disse politidistriktene:

Finnmark og Troms:

Finnmark fylke blir et samlet politidistrikt, Finnmark politidistrikt.

Troms fylke blir et samlet politidistrikt, Troms politidistrikt.

Komiteen ønsker å få utredet grensekommissariatets fremtidige organisering, oppgaver og tilhørighet av Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet og Justidsdepartementet i samråd. De tre nordligste politidistriktene skal samarbeide om utvikling av spesialistmiljøer.

Det skal opprettes en døgnbemannet operasjonssentral i Kirkenes for Finnmark politidistrikt.

Bindal:

Bindal kommune legges til Trøndelag politidistrikt.

Sunnhordland:

Det foreslåtte Rogaland politidistrikt endrer navn til Sør-Vest politidistrikt.

Kommunene Bømlo, Fitjar og Stord legges til Sør-Vest politidistrikt. Disse kommunene legges til Vest politidistrikt når forventede transportløsninger (som Hordfast) er på plass. Dersom bygging av forventede transportløsninger ikke er startet innen 2023, skal Bømlo, Fitjar og Stord likevel vurderes lagt til politidistrikt Vest.

Asker og Bærum:

Asker og Bærum kommuner legges til Oslo politidistrikt.

Jevnaker:

Jevnaker kommune legges til Sør-Øst politidistrikt.

Felles forslag, samlet

- Stortinget ber regjeringen i løpet av 2015 legge frem en sak med forslag om nasjonal kriseledelse, og klargjøre roller og ansvar, samt avklare hvordan Regjeringen vil forholde seg til Gjørsv-kommisjonens anbefaling om en skalerbar nasjonal operasjonssentral.
- Stortinget ber regjeringen foreta en foreløpig evaluering av arbeidet med ledelse, kultur og holdninger i politiet i 2017, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.
- Stortinget ber regjeringen sørge for en nasjonal handlingsplan for et løft av etterforskningsfeltet.
- Stortinget ber regjeringen utforme en kompensasjonsordning for 110-sentraler som blir nedlagt med ny struktur, og komme tilbake til Stortinget med forslag til en slik ordning på egnet måte.